

ข้อเสนอเชิงนโยบายและกฎหมาย
สำหรับการพัฒนาระบบบริหาร
จัดการน้ำอัจฉริยะสำหรับภาคบริการ
ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาค
ตะวันออก

ดร.จตุภูมิ ภูมิบุญชู และ ดร. จัตรพร หาระบุตร

วัตถุประสงค์

- ศึกษานโยบาย กฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ รวมทั้งองค์กรที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำตามหลัก 3R ในต่างประเทศ และ ในประเทศไทย
- ศึกษาปัญหาในการจัดการน้ำตามหลัก 3R ในสถานประกอบการ ของภาคบริการ 6 กลุ่ม ในเขตพื้นที่ EEC
- พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย กฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ จาก บทเรียนต้นแบบ การประเมินทางวิศวกรรมและเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เกิดการจัดการน้ำอัจฉริยะในประเทศไทยเพื่อลดการใช้น้ำ ในภาคบริการลง 15 %

วิธีการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายในต่างประเทศ

การสัมภาษณ์

การจัดทำเสวนากลุ่ม

การประชุมรับความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและนักวิชาการ

การประชุมรับความเห็นจากหน่วยงานบังคับกฎหมาย

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษาสถานะของนโยบายและกฎหมาย ในการจัดการน้ำในไทย

- **ด้านนโยบายการจัดการน้ำในระบบ 3R**
 - ✓ การบริหารจัดการน้ำของไทยละเลยการจัดการด้านอุปสงค์
 - ✓ นโยบายส่งเสริมการจัดการน้ำในระบบ 3R ที่มีอยู่ ไม่ได้ใช้อย่างบูรณาการทุกภาคส่วน
- **กฎหมายและมาตรการด้านการประหยัดน้ำและการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่**
 - ✓ ประเทศไทย ไม่มีการกำหนดมาตรฐานอุปกรณ์ประหยัดน้ำ / คุณภาพน้ำจากการบำบัด / กิจกรรมที่นำเอาน้ำที่ได้จากการบำบัดมาใช้ได้
 - ✓ การจัดการน้ำเสียของไทยปัจจุบันขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
 - ✓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง และมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของกฎระเบียบในการบริหารจัดการ

มาตรการส่งเสริมระบบ 3R ในต่างประเทศ

มาตรการในการลดความต้องการใช้น้ำ	Australia	Germany
Water right	✓	✓
Water market creation	✓	ไม่มี
fiscal instruments	✓	✓
charge systems	✓	✓
financial instruments	✓	
liability instruments	✓	✓
performance bonds and deposit refund systems		
Other measure	✓	✓

มาตรการอื่น ๆ ที่ประสบผลสำเร็จในต่างประเทศ(เยอรมัน- ออสเตรเลีย)

* การเปิดให้เอกชนเข้ามาวาง

แผนการจัดการน้ำร่วมกับภาครัฐ

* ฉลากประหยัดน้ำ / ใบรับรอง

ประหยัดน้ำ

*ให้ อปท เลือกรูปแบบของโครงการ

บริหารจัดการการบำบัดน้ำเสียที่

เหมาะสม

* กำหนดเป้าหมายการประหยัดน้ำใน

ธุรกิจแต่ละประเภท

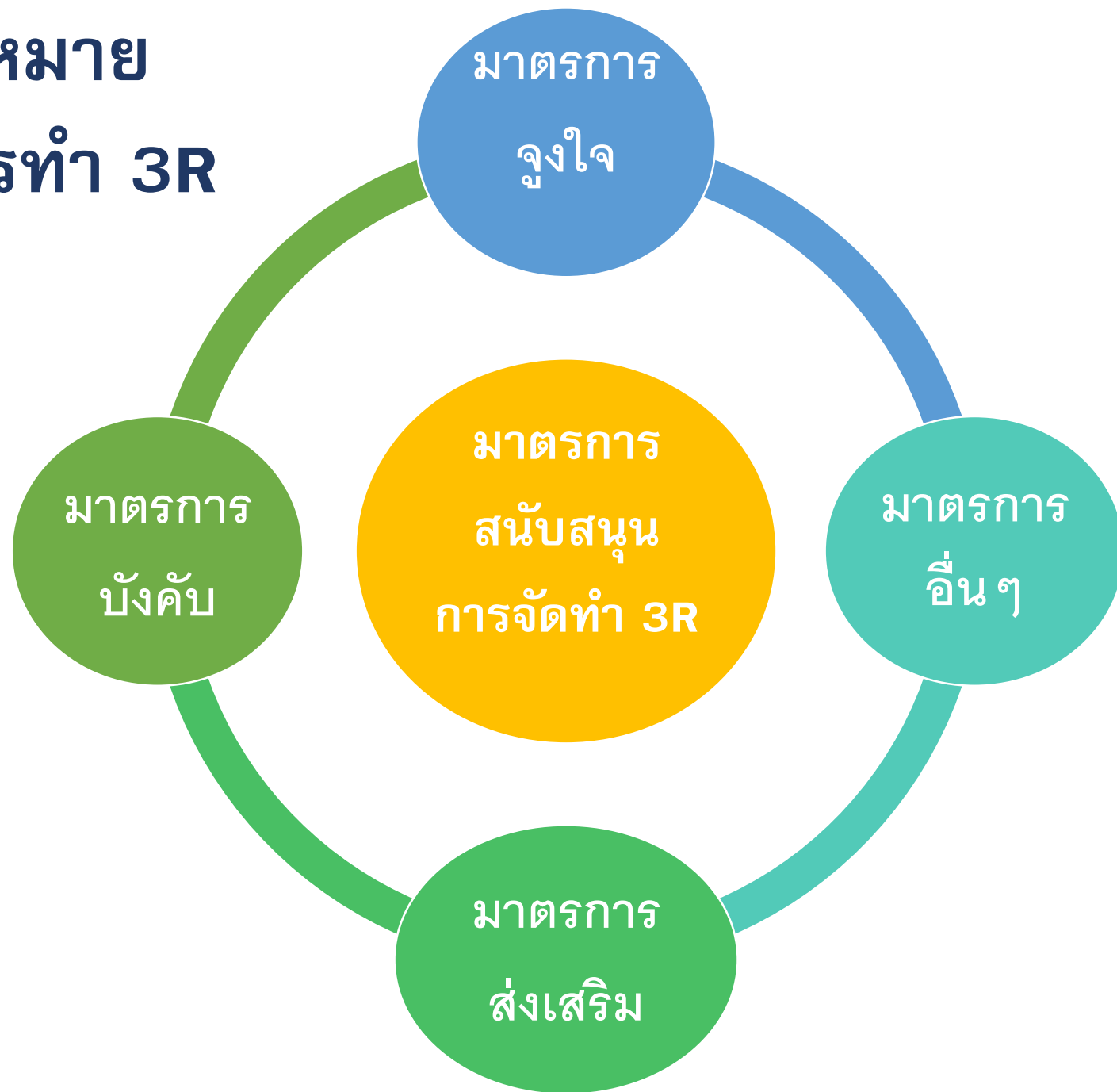
* กำหนดต้นแบบตัวอย่างที่เหมาะสม

ในกิจการแต่ละประเภท

ข้อเสนอทางนโยบาย

- ❑ ผลักดันนโยบายการจัดการน้ำในระบบ 3R ควบคู่ไปกับการจัดหาแหล่งน้ำ
- ❑ ต้องให้มีการทำ 3R ทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ทำได้คุ้มทุน
- ❑ จัดระบบประมาณสำหรับส่งเสริมสนับสนุนการทำระบบ 3R ในภาครัฐและภาคเอกชน
- ❑ แก้ไขและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้ง hard law และ soft law
- ❑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำจากทุกภาคส่วน
- ❑ ปลุกฝังจิตสำนึกและความรู้ในการจัดการน้ำในระบบ 3R

ภาพกลไกการใช้บังคับกฎหมาย และมาตรการสนับสนุนการทำ 3R

มาตรการบังคับและส่งเสริมการจัดทำระบบ 3R

ประเภทอาคาร ภาคบริการ		มาตรการจูงใจ (ด้านราคา)	บังคับติดตั้ง อุปกรณ์ ประหยัดน้ำ	บังคับติดตั้งระบบ บำบัดน้ำและนำน้ำ กลับมาใช้ใหม่	มาตรการ ส่งเสริม	มาตรการ อื่นๆ
อาคาร 5 ประเภท ที่คุ้ม ทุนในระยะสั้น	อาคารใหม่	✓	✓	✓	✓	✓
	อาคารเก่า	✓	-	-	✓	✓
อาคาร 54 ประเภทที่ทำ แล้วคุ้มทุน ในระยะยาว	อาคารใหม่	✓	✓	-	✓	✓
	อาคารเก่า	✓	-	-	✓	✓
อาคารอื่น ๆ ที่ทำแล้ว	อาคารใหม่	✓	✓	-	✓	✓
ไม่คุ้มทุน	อาคารเก่า	✓	-	-	✓	✓

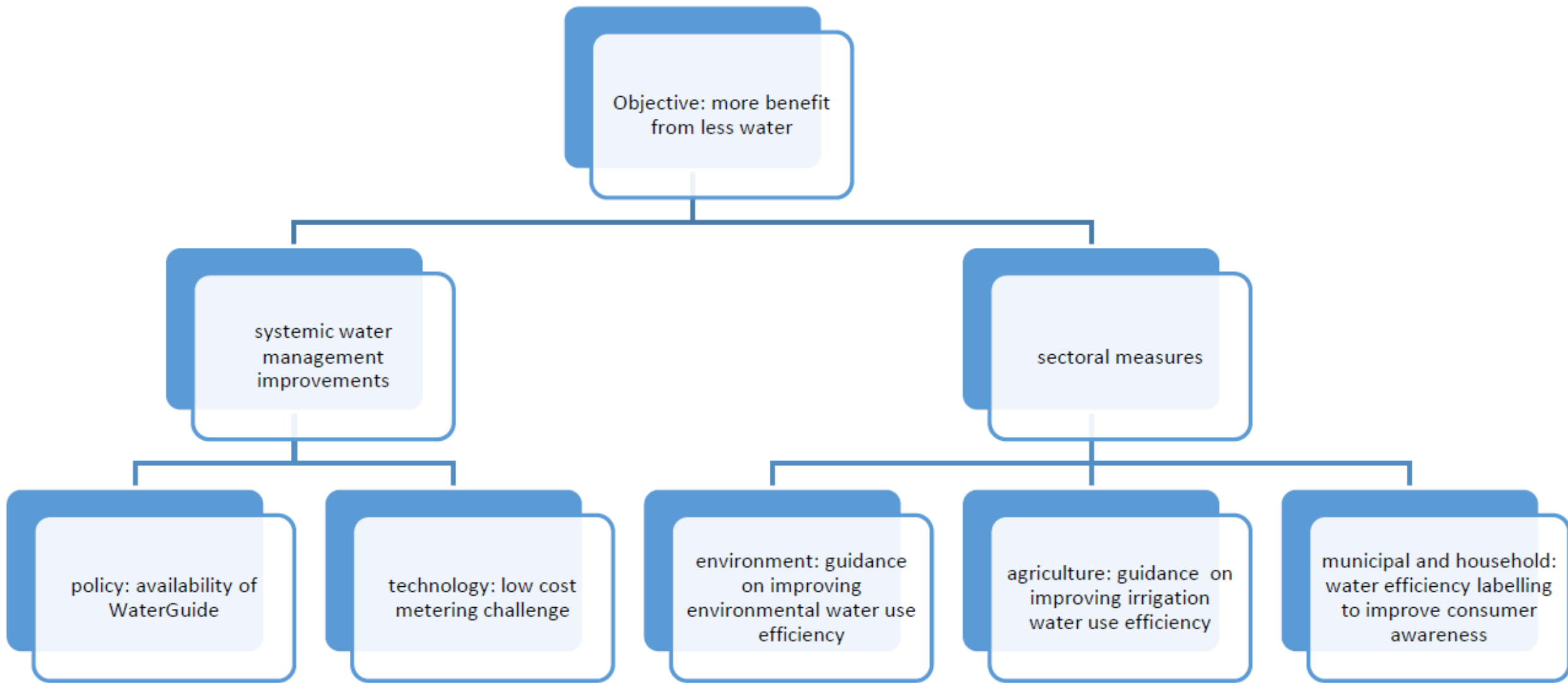
มาตรการบังคับด้านการติดตั้งระบบและอุปกรณ์

บังคับติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดน้ำ

- สททช
- มท.
- กรมโยธาธิการฯ
- อปท.
- คณะกรรมการโรงแรม และ
คณะกรรมการหอพัก

บังคับติดตั้งระบบบำบัดน้ำและนำน้ำ กลับมาใช้ใหม่

- สททช
- มท.
- กรมโยธาธิการฯ
- อปท.
- คณะกรรมการโรงแรม และ
คณะกรรมการหอพัก

ภาพจาก AUSTRALIA HIGH LEVEL PANEL FOR WATER WATER USE EFFICIENCY FOR RESILIENT ECONOMIES AND SOCIETIES ROADMAP JUNE 2017

มาตรการบังคับ ด้านมาตรฐาน

มาตรฐานอุปกรณ์

- สมอ

มาตรฐานน้ำที่ผ่านการบำบัด

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- กรมอนามัย

กิจกรรมที่สามารถนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- กรมอนามัย

มาตรการจูงใจ

การกำหนดราคาค่าน้ำที่สะท้อนต้นทุน		
องค์กรส่วนกลาง	องค์กรส่วนภูมิภาค	
สทช. (คกก.กำหนด โครงสร้างราคาค่าน้ำ)	กรมทรัพยากรน้ำ	คณะกรรมการ EEC
อจน.	กรมชลประทาน	กปภ.
มท.	กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล	อปท.
กรมบัญชีกลาง		
สำนักงานประมาณ		

ฉลาก/ตรารับรอง

- สทช
- กรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม
- กรมการท่องเที่ยว
- คณะกรรมการโรงแรมฯ
- คณะกรรมการหอพักฯ

เกณฑ์ที่อาจจะนำมาใช้ในการกำหนดค่าน้ำ

- ต้นทุนการจัดหาน้ำ
- อัตราค่าวน้ำ (ปริมาณการใช้น้ำ)
- ใช้ระบบโควต้าสิทธิการใช้น้ำของแต่ละภาคส่วนมากำหนดราคา และหากมีการใช้น้ำเกินโควต้าให้เก็บค่าน้ำสูงกว่าปกติ
- อาจจะมีระบบตลาดการขายสิทธิการใช้น้ำที่เหลือจากโควต้า เพื่อประสิทธิภาพในการใช้น้ำ

มาตรฐานอื่น ๆ ที่ควรมี

เป้าหมายการประหยัดน้ำสำหรับกิจการ
แต่ละประเภท

- การกำหนดร่วมกันของภาคเอกชน
และรัฐบาล

ตัวอย่าง

แนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการประหยัด
น้ำของกิจการแต่ละประเภทที่คุ้มทุน

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรการส่งเสริม

มาตรการทางภาษี

- กระทรวงการคลัง
- คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

มาตรการทางการเงิน

- กระทรวงการคลัง
- กองทุนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ(ที่อาจจะจัดตั้งขึ้น)
- สมาคมธนาคารไทย

มาตรการส่งเสริมข้อมูลทางเทคนิค

- สททช
- อจน
- กรมโยธาธิการฯ (มท.)
- สส.
- ศธ
- อว

มาตรการอื่น ๆ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

- สทนช
- อปท

ส่งเสริมให้ภาคเอกชนประกอบกิจการบำบัดน้ำเสีย

- กรมควบคุมมลพิษ
- คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- องค์การจัดการน้ำเสีย

การปลูกฝังจิตสำนึกและให้ความรู้

- อปท
- ศธ
- อว

ช่องทางออกกฎบังคับผู้ประกอบการควบคุมอาคาร

กฎกระทรวง ตาม พรบ.ทรัพยากรน้ำ มาตรา 17 (3) (15) (16)	กฎกระทรวง ตาม พรบ.ควบคุมอาคาร มาตรา 8 (6) และมาตรา 9 มาตรา 10
กฎกระทรวง ตาม พรบ.ทรัพยากรน้ำ มาตรา 78	
คณะกรรมการลุ่มน้ำออกข้อกำหนด ตามมาตรา 35 (3, 4, 5)	
ท้องถิ่นออกข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ท้องถิ่นออกข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
คณะกรรมการลุ่มน้ำ ประสานการบังคับใช้กฎหมาย กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 35 (9)	

ช่องทางออกกฎหมายบังคับผู้ประกอบการกิจการโรงแรมและหอพัก

พระราชบัญญัติโรงแรม	พระราชบัญญัติหอพัก
กฎกระทรวง กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาต ตาม พรบ. โรงแรม มาตรา 13	กฎกระทรวง กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาต ตาม พรบ. หอพัก มาตรา 27,28(5) มาตรา 33,34(6)
กฎกระทรวง กำหนดตรารับรองตาม พรบ. โรงแรม มาตรา 10 (1)(4) (5)	กฎกระทรวง กำหนดตรารับรองตาม พรบ. หอพัก มาตรา 15(1)(2)(3)(4) มาตรา 26

ข้อเสนอเชิงนโยบายของแผนงานในภาพรวม

กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหาระบบน้ำ / กลไกที่ต้องมี/
ผู้มีส่วนได้เสีย/ หน้าที่แต่ละฝ่าย/เป้าหมายของแต่ละฝ่าย/

เงินทุนในการดำเนินงาน

กำหนดแผนที่การเดิน/ ขั้นตอนการทำงานกรอบเวลาในการบรรลุเป้าหมาย

ประเมินผล ทบทวนปรับปรุง แก้ไข

๑

- กำหนดให้ทำงานด้านอุปสงค์คู่กับอุปทานน้ำ/เป้าหมาย/ กลไก/ ผู้มีส่วนได้เสีย/ หน้าที่และเป้าหมาย/ กรอบเวลา
- แกไขนโยบาย / กฎหมาย / จัดทำมาตรฐาน/กำหนดค่าน้ำ ค่าน้ำเสียในแต่ละพื้นที่/ จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์น้ำ/ กำหนดรายละเอียด มาตรการบังคับ มาตรการส่งเสริม มาตรการอื่น ๆ

๒

- ทำความเข้าใจ สร้างความไว้วางใจกับภาคเอกชน/ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง/สร้างเครือข่ายอนุรักษ์น้ำ
- ประกาศพื้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์น้ำ/ ประเภทกิจการควบคุม/ มาตรการบังคับ /มาตรการส่งเสริม

๓

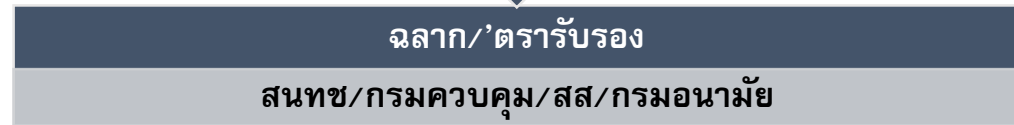
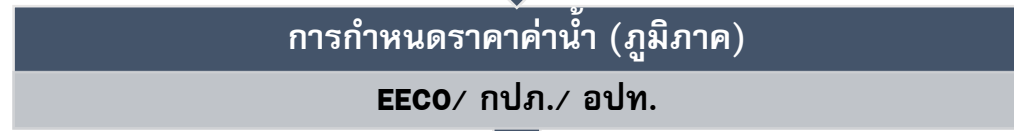
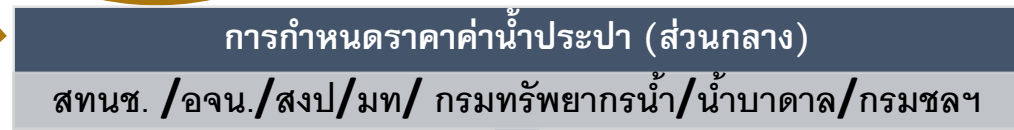
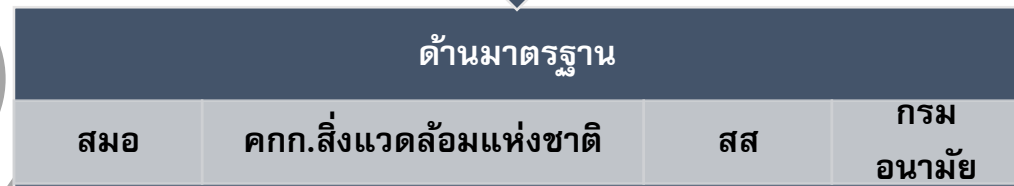
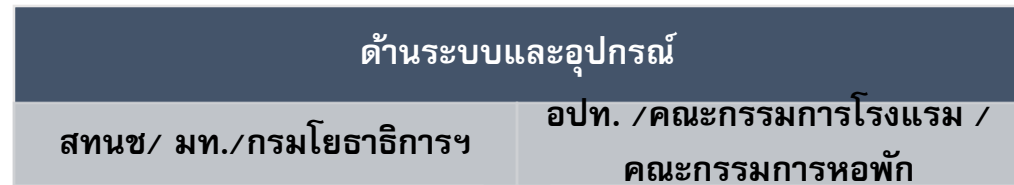
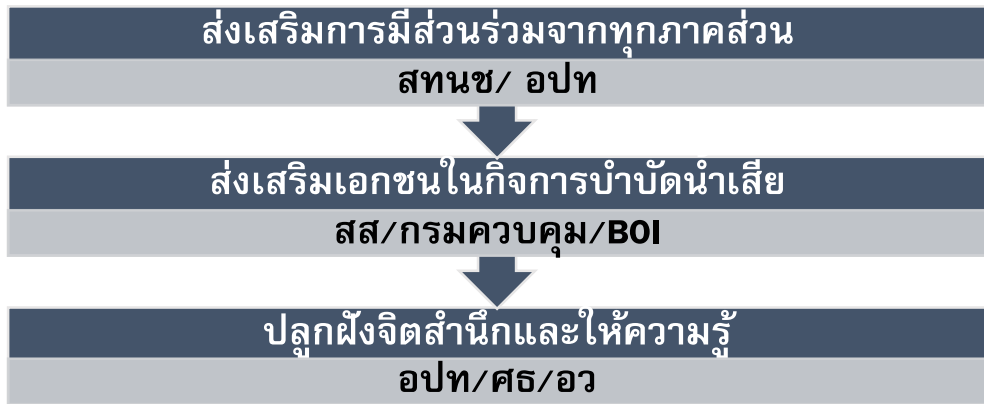
- ใช้บังคับนโยบายและกฎหมายทุกมาตรการพร้อม ๆ กัน ในพื้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์น้ำ
- ประเมินผล และทบทวนความสำเร็จของการดำเนินงาน ปรับปรุงเพิ่มมาตรการใหม่ๆ ยกเลิกมาตรการที่ไม่เหมาะสม

Road Map to sustainable waste water management by 3R promotion

กองทุนเพื่อการอนุรักษ์น้ำ

สาระสำคัญของกองทุนเพื่อการอนุรักษ์น้ำ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดน้ำและนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในระบบ 3R โดยกำหนดประเภทธุรกิจ และ กิจกรรมต่างๆที่สามารถทำเรื่องขอรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือเงินจากกองทุนฯ
ที่มาของเงินในกองทุน	มาจากเงินสนับสนุนภาครัฐ / เงินบริจาคจากเอกชน / เงินบริจาคจากต่างประเทศ / เงินจากการลงทุน รวมทั้งเก็บจากจากค่าน้ำประปาและค่าบำบัดน้ำเสียตามสัดส่วนปริมาณการใช้น้ำ
การบริหารกองทุน	ดำเนินการผ่านคณะกรรมการกองทุนเพื่อการอนุรักษ์น้ำ (สำนักงานบริหารกองทุนฯ)
โครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน	กิจกรรมการประหยัดน้ำและนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในระบบ 3R จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ และการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินโครงการ

Road Map

ขอบคุณสำหรับการรับฟังการบรรยาย